

1) контролювати як розвиток культури мовлення, так і культури спілкування студентів, створювати установку на оволодіння літературною мовою в різних ситуаціях спілкування;

2) контролювати і розвивати власні уміння виразного мовлення, що досягається вмільм інтонуванням залежно від змісту, умов спілкування, а також шляхом доречного вживання зображальних засобів, засобів образної словесної наочності.

3) контролювати і розвивати комунікативні уміння, розбиратися в питаннях техніки комунікації, з'ясувати свою соціальну позицію у спілкуванні [4].

Таким чином, що мовленнєва компетентність педагога є складовою його професійної компетентності, а порушення викладачем мовно-мовленнєвих норм стає причиною низького рівня мовно-мовленнєвого розвитку студентів і має негативний вплив на їх навчально-пізнавальну діяльність. Тому викладачі ВНЗ повинні досконало знати норми сучасної української літературної мови, уміти застосовувати їх на практиці, враховуючи особливість аудиторії.

Література

1. Струганець Л. В. Культура мови. Словник термінів / Л. В. Струганець. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – 88 с.

2. Введенский В. Моделирование профессиональной компетентности педагога / В. Введенский // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 51–55.

3. Формування мовної особистості на різних вікових етапах : монографія // [Богуш А. М., Трифонова О. С., Кисельова О. І. та ін.]. – Одеса : ПНЦ АПН України, 2008. – 272 с.

4. Залізник А. Мовленнєва компетентність як складова процесу професійної підготовки майбутнього вихователя / А. Залізник // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 8 (Ч. 2). – С. 164-170.

УДК

СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ

О. Жаровська

Перед українським суспільством постало питання нової соціальної ідентичності. Потрібно створити можливість для громадян позитивно ідентифікувати себе зі своєю країною, її історією. Світоглядна культура сучасної молоді формується без активного ідеологічного втручання з боку держави, що розширює поле для самостійності і самореалізації, філософського самовизначення молоді, але породжує необхідність переоцінки цінностей, осмислення досвіду старших поколінь, формування власного бачення світу майбутнього і шляхів його досягнення. На основі концептуальних образів, що створюють певну картину світу і людини, виробляються ідеали, вибудовується система смислів і цінностей, орієнтуючись на які, людина визначає цілі та завдання життя, пізнання, практичного перетворення світу і себе. Вкрай актуальним є питання відновлення ролі освіти та виховання у процесі фахової підготовки студентської молоді. І важливого значення набувають у цьому процесі вищі навчальні заклади, які втілюють собою духовні та культурні цінності суспільства. Така позиція передбачає необхідність формування у випускників вищих навчальних закладів – магістрів – високих моральних, морально-психологічних та діяльнісних якостей, серед яких особливе місце посідає патріотизм, служіння Вітчизні, готовність до захисту національних інтересів. У процесі науково-

педагогічної підготовки магістра має бути сформована педагогічна культура майбутнього викладача вищого навчального закладу I-IV рівнів акредитації, котра включає культуру знань, педагогічного творчого мислення, культуру спілкування (уміння і навички соціальної взаємодії), світоглядну культуру та культуру самовдосконалення.

Процес підготовки магістрів ґрунтується на теорії неперервної освіти, одним із етапів якої є ступенева педагогічна освіта. Основним напрямком підготовки суб'єктів навчального процесу в умовах модульно-рейтингової та кредитно-модульної системи організації навчання є зростання ролі педагогічної та медіаосвітньої підготовки викладача, який повинен проектувати освітнє та навчальне середовище із залученням сучасних інформаційних, комп'ютерних та педагогічних технологій. Педагогічна підготовка магістрів має включати як традиційні методи і форми навчання у вищій школі, так і методи і форми навчання, які є характерними для європейської зони освіти; вона спрямована на розвиток потреби студента в самореалізації, що посідає одне з найвагоміших місць у сфері спонукання дидактичного вибору. Виходячи з класифікації потреб А.Маслоу, самоактуалізація (самореалізація) становить вершину піраміди людських потреб. На його думку, лише за умови підготовленості особистості до духовного розвитку і бажання самовдосконалюватися, можна її досягти [2].

Між культурою і освітою існує прямий і опосередкована зв'язок. Освіта виступає основним соціокультурним механізмом, який людство як сукупний суб'єкт пізнання створює і використовує для цілеспрямованого впливу на хід свого розвитку. Відхід освіти від культури неможливий, оскільки в культурі зосереджуються всі смисли людського буття: соціальні, духовні, логічні, емоційні, моральні. Культура і освіта існують в діалозі. Діалог з культурою створює умови вибору цінностей освіти на певному історичному етапі [5].

Цінність – духовне формоутворення, що існує через моральні та естетичні категорії теоретичної системи, утопічні образи, суспільні ідеали та ін. і виступає критерієм оцінки дійсності людиною та джерела смислоутворюючої основи людського діяння. В основі ціннісного ставлення людини до світу лежить значущість. Ці виміри здійснюються на основі певних абсолютних критеріїв, таких як істина, добро, краса, а також свобода, мир, гуманність, гідність, справедливість тощо [7, с. 652].

Існує проблема забезпечення світоглядної стійкості особистості, котра полягає у тому, що розум і свідомість людини вже не в змозі догнати за масштабними і глибокими змінами швидко поточного життя. Наступила криза розуміння що відбувається і як наслідок – наростання хаосу і абсурду у всіх сферах життя і на всіх рівнях управління аж до глобального. Ростуть погрози дестабілізації світоглядного характеру, дебілізації, які мають і глобальний, і регіональний, і локальний масштаби. Відбулося зниження “етичної планки” і загальнокультурного рівня широких народних мас, тобто пониження духовних моральних, інтелектуальних, фізичних якостей, необхідних для виживання [8].

Світоглядна культура – свідомо відрефлексоване особистістю ставлення до світу, вільно прийнята, а не нав'язана, чи несвідомо засвоєна система цінностей [1]. Поняття «світоглядна культура» особистості є складним і поліфункціональним, охоплює собою повний змістовний спектр понять «світогляд» і «культура», однак не зводиться до їх простої суми, а є новим якісним утворенням, яке не лише відображає світ в його «людському вимірі», але й обумовлює його «діяльне освоєння», реалізацію цього виміру на всіх рівнях організації і самовияву соціального. Результатом формування цілісного світогляду особистості, способом упорядкування взаємозв'язків індивідуального та соціального суб'єктів є світоглядна культура [6].

У процесі підготовки особистості з високим рівнем культури необхідно звертати увагу на вивчення не лише тільки зовнішньої системи відносин, але й і внутрішньої, розкриваючи характер взаємодії двох систем. Саме від рівня їх взаємодії залежить розуміння особистістю засвоєних нею цінностей, перенесення їх на конкретний предмет діяльності, розвиток професійної, вольової, емоційної і моральної сфери. Співіснування

внутрішніх та зовнішніх цінностей надає змісту існування людини, ставить її у позицію особистої відповідальності за свої вчинки. Передумовою професійного становлення магістра є зростання його життєвої та професійної позиції.

Життєвою позицією будемо вважати спосіб самовизначення особистості в житті, узагальнений на підставі її моральних цінностей, який відповідає її основним нахилам. Тому професійна позиція – це складна система цінностей, де установки, інтереси, світоглядні категорії і ставлення суб'єкта до моральних цінностей на єдиній основі регулюють практичну діяльність. До системи загальнолюдських цінностей особистості будемо відносити: доброту, турботливе ставлення до людей, щирість, тактовність, милосердя; співчуття, чуйність, уважність; справедливість, самокритичність, чесність, вірність, непримиренність до антигуманних вчинків, мужність, принциповість, повагу до людської гідності, доброзичливість, скромність, ввічливість тощо [3].

Процес формування моральних цінностей, а отже, і морального розвитку особистості може проходити 2 етапи: I етап – морально-практична діяльність, яка, врешті-решт, змінює моральну свідомість та поведінку особистості. Це етап вироблення студентом власної позиції стосовно суспільної системи цінностей. II етап – самовиховання, метою якого виступає моральне удосконалення власного «Я» в системі суспільних стосунків, відбувається інтеріоризація, привласнення студентом системи існуючих моральних цінностей [4, с. 44]. Моральний ідеал студента/магістра як структурний компонент його світогляду стає частиною самосвідомості і метою самовдосконалення. Тому залежно від того, чи ідеал суспільства та молоді особистості збігається, відбувається моральний розвиток і зростає ефективність виховання, і навпаки. В іншому випадку, залежно від усвідомлення незбігання цих ідеалів, особистість відчуває потребу в моральному самовдосконаленні.

Література

1. Азархин А. В. Мировоззрение и эстетическое развитие личности / Андрей Виленович Азархин [Отв. ред. В. П. Михалев]. — К. : Наук. думка : Ин-т философии АН, 1990. — 192 с.
2. Вітвицька С. С. Технологія педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти // Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: Монографія / За ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – С. 133–153. // [Електронний ресурс] Режим доступу:<http://eprints.zu.edu.ua/13359/1/%D0%92%D1%96%D1%82%D0%B2%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%A1.pdf>
3. Власенко О. М. Формування системи цінностей особистості / О.М. Власенко // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/1923/1/4.pdf>
4. Вознюк Н. М. Етико-педагогічні основи формування особистості: навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 196 с.
5. Мищерина И. В. Диалоговая концепция культуры как педагогическое условие формирования профессиональной готовности будущих преподавателей педагогики / И.В. Мищерина // Автореф. канд. дис...13.00.08 Теория и методика профессионального образования, 2006. – Ставрополь. – 26 с.
6. Ольхова Н. Проблема світоглядної культури особистості в педагогічній теорії / Н. Ольхова // [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_DSN_2013/Pedagogica/3_143052.doc.htm
7. Філософський словник соціальних термінів. [під заг. ред. В.П. Андрущенко]. Видання третє, доповнене. – Х. : «Р.И.Ф.», 2005. – 672с.
8. Хайрулліна Ю. О. Світоглядна культура особистості: структурно-функціональний аналіз: монографія/ Ю. О. Хайрулліна; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 235 с.